

Protokół Nr 17

z posiedzenia Komisji do spraw analizy stosowania przepisów prawa
związanego z ruchem zakładów górniczych
odbytego w dniu 21 września 2004r.

Posiedzenie Komisji prowadził jej V-ce przewodniczący mgr inż. Eugeniusz Postolski.
W posiedzeniu uczestniczyło 15 członków Komisji wg listy obecności.
Porządek dzienny posiedzenia obejmował rozpatrzenie wniosków:

1. Górniczej Izby Przemysłowo – Handlowej
2. Zakładu Doskonalenia Kadr – KOMAG Sp. z o.o.
3. Zespołu powołanego do nowelizacji rozporządzenia w sprawie kwalifikacji

Ad. 1

Wystąpienie Górniczej Izby Przemysłowo – Handlowej dotyczyło uzgodnień związanych z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych (Dz. U. Nr 139,poz.1169), a dotyczyło zapytań:

- czy opuszczanie w szybie maszyn i urządzeń nie mieszczących się w naczyniu wyciągowym powinna określać instrukcja zatwierdzona przez kierownika działu energomechanicznego, jak nakazuje pkt 5.30.3. ppkt 1 Zał. Nr 4, czy też szczegółowa technologia zatwierdzona przez kierownika ruchu zakładu górniczego, jak nakazuje pkt 5.30.11 w związku z pkt 5.30.10 ppkt 2?
- w jakim trybie należy wprowadzać zmiany w podstawowych obiektach, maszynach i urządzeniach zakładu górniczego (dodatki, karty zmian), a w szczególności w:
  - stacjach wentylatorów głównych,
  - głównych stacjach sprężarek powietrza,
  - urządzeniach i układach głównego odwadniania wraz z rozdzielnicami zasilającymi?

W wyniku dyskusji Komisja ustaliła, że ze względu na szczególne zagrożenia związane z opuszczaniem maszyn, urządzeń i materiałów układami transportu pionowego, tematyce tej poświęcono w przepisach ww. rozporządzenia wiele uwagi – pkt 5.30 załącznika nr 4 do tego rozporządzenia. Oprócz ogólnych uwarunkowań organizacyjno – technicznych, określono w tych przepisach warunki szczególne dla przypadków:

- transportu materiałów, maszyn i urządzeń w naczyniach wyciągowych lub na naczyniu wyciągowym (pkt 5.30.1. załącznika nr 4 do w/wymienionego rozporządzenia),
- transportu elementów, których ciężar przekracza dopuszczalne obciążenie wyciągu szybowego (pkt 5.30.2. załącznika nr 4 do ww. rozporządzenia) i dla którego

wymagana jest technologia zatwierdzona przez kierownika działu energomechanicznego,

- transportu maszyn, urządzeń i materiałów niemieszczących się w naczyniu wyciągowym i podwieszonych pod naczyniem wyciągowym (pkt 5.30.3. załącznika nr 4 do ww. rozporządzenia) i dla którego wymagana jest instrukcja zatwierdzona przez kierownika działu energomechanicznego,
- transportu elementów innymi urządzeniami niż wyciągi szybowe (pkt 5.30.6. załącznika nr 4 do ww. rozporządzenia) i dla którego wymagana jest technologia zatwierdzona przez kierownika działu energomechanicznego,
- transportu długich i ciężkich elementów kubłowym wyciągiem szybowym (pkt 5.30.7. załącznika nr 4 do ww. rozporządzenia) i dla którego wymagana jest odpowiednio technologia lub instrukcja zatwierdzona przez kierownika działu energomechanicznego,
- opuszczania kabli oraz maszyn i urządzeń niemieszczących się w naczyniach wyciągowych, jako prace szczególnie odpowiedzialne (pkty 5.30.10. i 5.30.11. załącznika nr 4 do ww. rozporządzenia), dla których wymagana jest technologia zatwierdzona przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

Po analizie Komisja stwierdziła, że:

- transport maszyn, urządzeń i materiałów niemieszczących się w naczyniu wyciągowym i podwieszonych pod naczyniem (pkty 5.30.3. i 5.30.7. załącznika nr 4 do ww. rozporządzenia), powinien być prowadzony zgodnie z instrukcją zatwierdzoną przez kierownika działu energomechanicznego, a w przypadku transportu elementów, których ciężar przekracza dopuszczalne obciążenie wyciągu szybowego (pkty 5.30.2. i 5.30.7. załącznika nr 4 do ww. rozporządzenia), dodatkowo zgodnie z technologią zatwierdzoną przez kierownika działu energomechanicznego,
- prace szczególnie odpowiedzialne (pkt 5.30.10. załącznika do ww. rozporządzenia), w tym polegające na opuszczaniu kabli oraz maszyn i urządzeń niemieszczących się w naczyniach wyciągowych, powinny być prowadzone zgodnie ze szczegółową technologią zatwierdzoną przez kierownika ruchu zakładu górniczego.

W pierwszym przypadku wymagane jest wykonanie pracy (roboty szybowej) przez pracowników zgodnie z ustalonymi instrukcjami na stanowiskach lub miejscach pracy (§ 13 w/wymienionego rozporządzenia oraz odpowiednie uwarunkowania punktów 5.29. i 5.30. załącznika nr 4 do tego rozporządzenia).

W drugim przypadku, oprócz wykonywania pracy zgodnie z ustalonymi instrukcjami, wymagane jest opracowanie szczegółowej technologii (pkt 5.30.11. załącznika nr 4 do ww. rozporządzenia), która zawierać powinna w szczególności:

- opis sposobu wykonania poszczególnych prac,
- obliczenia w szczególności: zastosowanych konstrukcji oraz zacisków linowych,
- warunki bezpieczeństwa,
- dobór sprzętu, maszyn i narzędzi,
- zasady postępowania i podział czynności w przypadku konieczności zatrudnienia do prowadzenia robót pracowników innych przedsiębiorców,
- warunki nadzoru nad prowadzonymi pracami, z tym że wymianę i zakładanie lin, naczyń oraz kół linowych prowadzi się pod kierownictwem osób wyższego dozoru ruchu oraz pod nadzorem kierownika działu energomechanicznego,
- spis dokumentów, na podstawie których opracowano technologię.

W sprawie trybu postępowania przy wprowadzaniu zmian w obiektach podstawowych, maszynach i urządzeniach górniczych, o których mowa w § 30 ust.2 ww. rozporządzenia, Komisja ustaliła, że regulują go przepisy § 32 ust. 1 i 2 oraz § 34 tego rozporządzenia.

Komisja uznała, że obowiązujące przepisy nie określają jednoznacznie jakie formy dokumentacji powinny być stosowane dla zmian w podstawowych obiektach, maszynach i urządzeniach zakładu górniczego oprócz wymogów dla górniczych wyciągów szybowych w szybach i szybikach. Stwierdzono, że podana jest za to w § 32 ust.2 ogólna zasada, którą należy w tym przypadku stosować. Dodatkowo wymaga istotna zmiana konstrukcyjna lub zmiana warunków eksploatacji.

Ustalenie czy wprowadzana zmiana spełnia te znamiona winno odbyć się na podstawie ustalenia z właściwym organem nadzoru górniczego wydającym zezwolenie na oddanie do ruchu obiektu podstawowego.

Ad.2

Wnioskodawca, Zakład Doskonalenia Kadr – KOMAG Sp. z o.o. , wniósł o wyjaśnienie jakie typy kolejek podwieszanych mogą być obsługiwane przez maszynistów lokomotyw pod ziemią – kolejek podwieszonych szynowych, a jakie przez maszynistów lokomotyw pod ziemią - kolejek podwieszonych linowych.

Jednocześnie wniósł czy zasadnym jest, aby spawacz w ruchu podziemnego zakładu górniczego mógł przystąpić do egzaminu sprawdzającego na stanowisko spawacza po złożeniu wniosku z dołączonym zaświadczeniem o ukończeniu łącznego kursu spawania elektrycznego i gazowego.

Komisja po analizie załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji, pozycja 8 tabeli, uznała że specjalność „maszynista lokomotyw pod ziemią” w zakresie:

- lokomotyw powietrznych, spalinowych i elektrycznych akumulatorowych bądź przewodowych – dotyczy przewozu po torach kolei podziemnych,
- kolejek podwieszonych szynowych – dotyczy kolejek podwieszonych, których zestawy transportowe są napędzane ciągnikami spalinowymi bądź elektrycznymi po torze jednoszynowym podwieszonym,
- kolejek podwieszonych linowych – dotyczy kolejek podwieszonych, których zestawy transportowe są ciągnięte liną napędzaną przez napęd linowy po torze jednoszynowym podwieszonym,
- kolejek spągowych – dotyczy kolejek, których zestawy transportowe są napędzane za pomocą liny, ciągnika spalinowego, ciągnika elektrycznego po torze o konstrukcji specjalnej ułożonym na spągu.

W sprawie egzaminów sprawdzających dla spawaczy Komisja uznała, że nie ma potrzeby rozgraniczania specjalności „spawacz” ujętej w pozycji 12 ww. załącznika na spawacz elektryczny, spawacz gazowy czy spawacz elektryczny i gazowy.

Dyrektor okręgowego urzędu górniczego w zależności od rodzaju ukończonego kursu może stwierdzić kwalifikacje „spawacz elektryczny”, „spawacz gazowy” lub „spawacz elektryczny i gazowy”. W ruchu zakładu górniczego zaś, prace spawalnicze może wykonywać spawacz, który posiada upoważnienie kierownika ruchu zakładu górniczego wydane na podstawie § 430 ust.1 i 2 rozporządzenia ministra Gospodarki z dnia 28 czerwca 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy, prowadzenia ruchu oraz specjalistycznego zabezpieczenia przeciwpożarowego w podziemnych zakładach górniczych, w oparciu o ww. kwalifikacje.

Natomiast stwierdzono, że należy dokonać zmiany zapisu w pozycji 12 ww. załącznika w kolumnie 6 „Szkolenie specjalistyczne” z „kurs spawania elektrycznego i gazowego” na „kurs spawania elektrycznego, gazowego”.

Ad.3

Rozpatrując propozycje kierunkowych zmian do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 11 czerwca 2002r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, mierniczego górniczego i geologa górniczego oraz wykazu stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji (Dz.U. Nr 84, poz.755) wypracowanymi przez Zespół powołany do nowelizacji ww. rozporządzenia, Komisja przyjęła następujące kierunki zmian:

1. Stwierdzenie kwalifikacji osób kierownictwa i dozoru ruchu w podziemnych zakładach górniczych będzie dotyczyć zakładów:
  - wydobywających węgiel kamienny i rudy metali,
  - wydobywających inne kopaliny.
2. Stwierdzenie kwalifikacji mierniczego górniczego i geologa górniczego będzie w dwóch obszarach:
  - we wszystkich rodzajach zakładów górniczych (przy spełnieniu wymogu posiadania praktyki w podziemnym zakładzie górniczym),
  - w zakładach górniczych innych niż podziemne.
3. Uzupełnienie wymogów kwalifikacji zawodowych dotyczących stwierdzenia kwalifikacji osób kierownictwa i dozoru ruchu, zgodnie z którymi o stwierdzenie kwalifikacji osób dozoru ruchu w specjalności górniczej będą mogły ubiegać się tylko osoby posiadające:
  - dyplom ukończenia studiów na kierunku górnictwo, górnictwo i geologia odpowiednio w zakresie górnictwa podziemnego, odkrywkowego i otworowego,
  - średniej lub zawodowej szkoły górniczej.
4. Ograniczyć wykaz specjalności technicznych, w których stwierdza się kwalifikacje do takich jak: górnictwa, wentylacji, techniki strzałowej, tupań, energomechanicznego, mierniczego, geologa, higieny pracy, przeróbki mechanicznej, ochrony środowiska, inwestycji – uwzględniając specyfikę danego rodzaju górnictwa.
5. Wprowadzić do rozporządzenia wymóg ukończenia specjalistycznego przeszkolenia dla osób kierownictwa i dozoru ruchu przed powierzeniem im w ruchu zakładu górniczego czynności obejmujących sprawy:
  - techniki strzałowej,
  - tupań,
  - przewietrzania i zwalczania zagrożeń: pyłowego, pożarowego, metanowego, wyrzutami gazów i skał,
  - transportu w wyrobiskach podziemnych,
  - ruchu wyciągów szybowych,
  - podsadzania wyrobisk górniczychoraz wymóg powtarzania tego przeszkolenia co 5 lat.
6. W przypadku konieczności uzupełnienia wykształcenia wprowadzić zapis umożliwiający zaliczanie nie tylko egzaminów uzupełniających, ale również studiów podyplomowych w danym zakresie.
7. Wprowadzić w zakresie stwierdzania kwalifikacji w odkrywkowych zakładach górniczych i zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi,

rozdzielenie wymagań dla stanowisk kierownika ruchu zakładu górniczego i kierownika działu robót górniczych (dotychczas są takie same).

8. Dla odkrywkowych zakładów górniczych wydobywających kopaliny pospolite bez użycia MW, o obszarze działalności nie przekraczającej 2 ha, podnieść wymagania dla kierowników ruchu zakładu górniczego i znieść możliwość uzyskania stwierdzenia kwalifikacji KRZG osobie posiadającej świadectwo wykwalifikowanego robotnika w zawodzie. Obostrzenia te wprowadzić z 5 letnią karencją.
9. Dla stanowisk w ruchu zakładu górniczego, które wymagają szczególnych kwalifikacji w wykazie tych stanowisk umieścić obowiązek powtarzania co 5 lat szkoleń specjalistycznych, zakończonych egzaminem ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk:
  - górnika strzałowego,
  - wydawcy materiałów wybuchowych,
  - instruktora strzałowego,
  - elektromontera.
10. Dostosować wymogi dotyczące takich stanowisk jak: górnik strzałowy, wydawca materiałów wybuchowych, instruktor strzałowy do wymogów określonych w ustawie z dnia 21 czerwca 2002r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz.U.Nr 117, poz.1007).
11. W rozporządzeniu umieścić zapisy odsyłające do innych obowiązujących przepisów ogólnych, określających wymogi kwalifikacyjne np.:
  - pracowników służb bhp,
  - elektromonterów.

Komisja postanowiła jednocześnie, że Zespół do nowelizacji ww. rozporządzenia winien pracować dalej na bazie przyjętych kierunków oraz na podstawie wniosków, które wpływają w tym temacie do Komisji.

Zdanie odrębne przedstawił mgr Piotr Gisman, który uważa, że prac nad nowelizacją ww. rozporządzenia nie należy prowadzić, gdyż jest ono wydane niedawno, bo w 2002r.

Na zakończenie obrad poinformowano członków Komisji, że termin i materiały na następne posiedzenie będą dostarczone pocztą.

Protokołował

Rajmund Moric